

در روز مجرب ز امام صادق علیه السلام

شرح صحیفه کامله سجاده

معنای حمد

جلسه ۱

استاد فقیهی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv **موضوعات کلی ادعیه صحیفه سجاده** ImamSadiq.tv

✓ حمد و شکر خداوند

✓ حوائج دنیایی

✓ حوائج معنوی

✓ ادعیه مربوط به زمان و مکان خاص

محورهای اصلی دعای اول:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۱. بیان متعلق حمد (ذات خداوند، صفات الهی و...)

۲. جایگاه دعاکننده (حمد، فصل ممیز و مقوم انسانیت انسان)

۳. آثار حمد (آثار دنیایی و برزخی و قیامتی)

۴. عاجز بودن انسان از حمد خداوند

۵. درخواست امام سجاد علیه السلام از حمد

ماهیت حمد الهی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

معنای حمد در لغت عرب: نقیض الذم؛ ضد نکوهش.

معنای حمد در لغت فارسی: ستایش.

فرق حمد و مدح

• حمد، برای جمیل و زیبایی اختیاری است.

- حمد، اخص از مدح است.
- حمد به مانند مدح، شامل تقسیمات مدح مذموم و مدح ممدوح نمی شود.

ریشه یابی دقیق حمد

علت اصلی حمد کردن انسان چیست؟

زیبایی و حسن، عامل اصلی ستایش است. انسان هرگاه امر زیبایی را ببیند و هرچه این زیبایی بیشتر باشد، تمایلش به آن بیشتر شده و به مرحله حیرت می رسد و در نتیجه مقابل آن عاجز و تسلیم می شود.

مراتب حمد

درجه حمد به میزان معرفت و محبت انسان به خداوند، بالا می رود و در این بین اهل بیت علیهم السلام اند که در اوج قله حامدین قرار دارند.

امیرالمومنین علیه السلام می فرماید: «الْحَمْدُ لِلَّهِ وَإِنْ أَتَى الدَّهْرُ بِالْخَطْبِ الْفَادِحِ» ولو روزگار سهمگین ترین بلا را بر من نازل کند من تو را حمد می کنم (نهج البلاغه، خ ۳۵).

نکته

حمد و ستایش، برترین کلام بهشتیان است؛ «وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»؛ و پایان نیایش آنان این است که الحمد لله رب العالمین (سوره یونس، آیه ۱۰).

اوج مقام انسان، در این دنیا مقام تسبیح است؛ اما در آخرت، اوج مقام شخص، مقام تحمید است.

تفاوت حمد و شکر و تعریف اشتباه اهل لغت

بر سر محمد مجتبیٰ ز امام صادق علیه السلام

معنای حمد در لغت: حمد، خاص است، زیرا فقط لسانی است؛ اما شکر عام است، زیرا شکر، لسانی و قلبی و عملی است.

معنای صحیح حمد: اگر حقیقت حمد ستایش باشد در تمام اعضای بدن نمود دارد و امام سجاده علیه السلام در تأیید این مطلب این گونه می فرماید: تحمدک نفسی و لسانی و عقلی. (صحیفه سجاده، دعای ۵۱) شکر هم به مانند حمد در تمام اعضای بدن نمود دارد و شامل زبان و قلب و عمل انسان می شود.

تفاوت اصلی حمد و شکر

اول: تعلق شکر به احسان؛ بدین معنا که شخص باید ابتدا نعمتی را دریافت کند تا بتواند شکرگزار منعم باشد.

اما حمد، به احسان و حسن پروردگار تعلق دارد و به عبارت دیگر حمد، اعم از شکر است.

دوم: شکر، فقط در نعمت انجام می شود، اما حمد هم در نعمت و هم در نعمت صورت می گیرد. بدین معنا که ما ذات و صفات خداوند را حمد می کنیم.

معنای حمد قلبی

مقام رضایت قلبی و خوشنودی از خدا؛ یعنی علاوه بر ستایش زبانی، قلب هم بر این ستایش حسن و احسان گواهی دهد.

Imam Sadiq.tv

Imam Sadiq.tv

Imam Sadiq.tv

معنای حمد عملی

در مقام عمل، امر خدا را زیبا ببینیم و اطاعت کنیم و امر غیر خدا را زشت ببینیم و امتثال نکنیم.

اگر از خود ناراضی و از خدا راضی باشیم، جزو دسته حامدین قرار می‌گیریم و از طرفی اگر از خودراضی و از خداوند ناراضی باشیم به آستانه حامدین وارد نمی‌شویم.

اهمیت تعیین جایگاه‌ها در دین

- اگر جایگاه‌ها در دین مشخص نشود، نگاه ما به دین جزیره‌ای شده و اهم و مهم، جای خود را از دست خواهد داد.
- ارکان معرفت الله در چهار ذکر «سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر» خلاصه شده است.
- در نظام دین از صفات سلبی، به تسبیح تعبیر شده که شامل تنزیه فعلی، ذاتی، صفاتی است.
- ما در مقام معرفت باید تلاش کنیم تا مسبح خدا باشیم.

اهمیت جایگاه حمد

مقام حمد، جایگاه کسانی است که در محبت الهی به کمال رسیده باشند؛ التامین فی محبه الله (زیارت جامعه کبیره).

محبت الهی، ستون اسلام است. امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرماید: أقام دعائمه علی محبته. (نهج البلاغه، خ ۱۹۸)

- انسان تا به مقام محبت نرسد به مقام حامدیت دست پیدا نخواهد کرد؛ اللهم قلبی بحبک متیما؛ (دعای کمیل) قلبم را به محبت خودت بی‌قرار کن.

در محبت خداست که فرد، خون خود را در راه خدا بذل می‌کند؛ بذل مهجته فیک (زیارت اربعین)، بذلتم أنفسکم فی مرضات الله؛ (زیارت جامعه کبیره)

مدرّس مجتهد الزّمان صادق علیه السلام

✓ مهم ترین راه کسب محبت خداوند، محبت به أهل بیت علیهم السلام است؛ من احبکم فقد احب الله؛
(زیارت جامعه کبیره).

✓ اگر محبت نباشد، انسان حامد خداوند نخواهد شد و از مقام انسانیت خارج می شود.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

✓ انسان حامد، همه چیز را از خدا می داند؛ ما بنا من نعمه فنک؛ (تعقیبات نماز مغرب) خدایا هر
نعمتی به ما رسد از جانب توست.

معنای فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّک

إنسان حامد در مقام تسبیح، تمام زشتی ها را به خودش نسبت می دهد و در مقام تحمید، تمام خوبی ها را
به خداوند.

حامد کسی است که به میزان محبتش حامد است و جلوه حامدیت او این چنین است که هیچ چیز را از خود
نمی داند.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

عبارت، ما بنا من نعمه فنک، بیانگر جلوه حامدیت است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv